Delphi **Pronoia**

METODIX

Metodix.
Road to Futures

KÄYTTÖOPAS

Delfoi-variaatiot

Delfoi-ekosysteemi — käyttöoppaat

Suomi

Versio 1.0 · 2026-11-10

Yhteyshenkilö: Hannu Linturi · hannu.linturi@gmail.com

Sisällys

DELFOI-VARIAATIOT

Delfoi-variaatiot . . . 3
Mallipohjat eri tarkoituksiin . . . 3
Real-Time Delphi – miten se toteutetaan . . . 5
Milloin RTD valitaan . . . 5
Mitä ohjelma tekee puolestasi . . . 5
Suunnittelu . . . 6
Ajon aikana . . . 6
Lopetus . . . 7
Mitä RTD:ssä ei ole . . . 7

Suunnittelu (DPE) Fasilitointi (Pronoia) · tutkija, fasilitoija

Delfoi-variaatiot

Tutkimuksen **variaatio** ratkaisee, miten vastaukset kerätään ja miten muutosta seurataan ajassa. Se kulkee suunnittelun orientaation (N/S/R/E/D/D+) rinnalla ja asettaa keruuavaimen sekä johtavan indikaattorin, jota analyysi käyttää. Variaatioiden nimet ovat erisnimiä ja samat joka kielessä: **Argument Delphi**, **Classic Delphi**, **Real-Time Delphi**, **Barometer Delphi**. Sopimuksessa tallennettu arvo on eri asia kuin näyttönimi (Classic Delphin arvo on yhä `Classical`).

Variaatio	Keruu	Johtava indikaattori	Mikä se on · milloin
Argument Delphi	round	CDI	Dialektinen, moniääninen: pakollinen perustelu + dialogi kierroksittain; tähtää dissensukseen – kartoittaa jännitteet ja perustelut; 7×3-episteeminen koodaus analyysissä. Ekosysteemin tunnusmalli, kun *päättely* ratkaisee enemmän kuin luku.
Classic Delphi	round	CCI	Sama prosessi ja samat vaiheet kuin Argument Delphissä; tähtää perusteltuun konsensukseen ja mittaa sitä konsensusindikaattoreilla. Turvallisin yleisasetelma.
Real-Time Delphi	window	RCI	Yksi vastaamisen ja dialogin kierros, auki yhtä aikaa heti alusta: panelistit näkevät ryhmän tilan ja päivittävät kantaansa milloin vain; ei kierrosvertailua. Nopea, asynkroninen.
Barometer Delphi	wave	BCI	Samat teesit arvioidaan uudelleen aallosta toiseen – trendin ja mielipidemuutoksen seuranta; teesin voi eläköittää aaltojen välissä. Pitkäkestoisiin tutkimuksiin.

Variaatio on muokattava sopimuslohko; jos se puuttuu, oletus on Argument / round / CDI (taaksepäin-yhteensopiva). Kaikille neljälle yhteistä: Kierros 0 (orientaatio) kuuluu jokaiseen, ja dialogi on jokaisessa – variaatiot eroavat siinä, missä kohtaa kierrosta dialogi on, eivät siinä, onko sitä.

Mallipohjat eri tarkoituksiin

Valmiit **mallipohjat** yhdistävät variaation, paneelin ja aloitusteesit, joten voit luoda koko tutkimuksen yhdellä askeleella – tutkimusvelhosta (joka esitäyttää jokaisen vaiheen) tai tuomalla paketin. Kukin on sopimuksenmukainen lähtökohta, jota muokkaat.

Mallipohja	Perusvariaatio	Tarkoitus
Classic Delphi	Classical	Ennakoinnin yleisasetelma (todennäköisyys/toivottavuus + perustelu).
Argument Delphi	Argument	Dialektinen, moniääninen prosessi 7×3-episteemisellä koodauksella.
Barometer Delphi	Barometer	Pitkäkestoinen trendin seuranta aalloittain.
Osallistava kuntalais-Delfoi	Classical (havainnoija / E)	Osallistava ennakointi (esim. kuntakehitys); Asianosaisuus × asiantuntijuus.
Real-Time Delphi	Real-Time	Nopea, asynkroninen jatkuva ikkuna.
Yritysstrategia-Delfoi	Argument (hybridi)	Argumentoivat kierrokset + konsensus-loppukierros; org-ryhmät × osaaminen.
Pelkkä tekoälypaneeli	Argument (Route B)	Koko prosessi tekoälypanelisteilla (Hautamäen perspektiivit) – läpiajon testaukseen ja ihmisvalidoidun tekoälyanalyysin kehittämiseen.

Seuraavaksi: valitse orientaatio ja kysymykset Suunnittelu-osiossa ja suunnittele matriisi Paneelin suunnittelu -osiossa.

Suunnittelu (DPE) Fasilitointi (Pronoia) · tutkija, fasilitoija

Real-Time Delphi – miten se toteutetaan

Real-Time Delphi on variaatio, jossa on **yksi kierros ja se on auki heti alusta** – sekä vastaamiselle että dialogille. Panelisti ei odota mitään: hän näkee teesit ja paneelin keskustelun saman tien, vastaa omaan tahtiinsa ja voi palata muuttamaan kantaansa niin kauan kuin tutkimus on auki.

Sopimuksessa variaatio on `Real-Time`, keruuavain `window` ja johtava indikaattori **RCI**. Nämä kolme kulkevat yhdessä: keruuavain kertoo, että keruujakso on ikkuna eikä kierros, ja indikaattori kertoo, mitä analyysi lukee.

Milloin RTD valitaan

RTD sopii, kun **aika on rajallinen ja osallistujat hajallaan**. Se on asynkroninen: kukin osallistuu silloin, kun ehtii, eikä kukaan jää odottamaan kierroksen sulkeutumista. Se sopii myös silloin, kun ilmiö elää nopeasti ja kahden kierroksen väli olisi jo vanhentanut kysymyksen.

RTD **ei sido tähtäintä**. Se voi tähdätä konsensukseen tai dissensukseen – tähtäin ratkeaa teesikohtaisesti, ei variaatiosta. Tämä on ero Classic- ja Argument Delphiin, joissa tähtäin on koko tutkimuksen ominaisuus. Käytännössä: jos haluat, että paneeli hakee yhteistä näkemystä *tästä* teesistä mutta kartoittaa erimielisyyttä *tuosta*, RTD antaa sen ilman että tutkimusta pitää jakaa kahtia.

Mitä RTD ei korvaa: jos haluat **nähdä, miten paneeli liikkui** – että joku muutti kantaansa luettuaan toisten perustelut – tarvitset kaksi kierrosta. Liike on kahden mittauksen erotus, eikä yhdestä mittauksesta voi laskea erotusta. Tämä on RTD:n hinta, ja se kannattaa tietää, ennen kuin variaatio valitaan, ei sen jälkeen.

Mitä ohjelma tekee puolestasi

Yhden kierroksen luonne ei ole ohje jota pitäisi muistaa noudattaa – se on rakennettu sisään:

- **Velho ei kysy kierrosmäärää.** Kierrosluku ei ole kysymys vaan variaation ominaisuus, ja RTD:ssä se on yksi. (Ennen 5.9.2026 velho kysyi sen jokaiselta variaatiolta oletuksella 2 – kysymys, jota ei ole.)
- **Palvelin torjuu toisen kierroksen.** `POST /rounds` vastaa `409 single_round_mode`. Et voi vahingossa ajautua monikierroksiseen asetelmaan.

- **Kaikki vaiheet ovat avoimia.** Vastaus, dialogi ja revisio ovat RTD:ssä kaikki auki samaan aikaan. Vaiheriviltä puuttuu siksi kierrosnumero: siinä lukee avoin kierros, ei ”Kierros 1”.
- **Liikepaneeli kertoo suoraan, ettei liikettä lasketa.** Se ei ole tyhjä ruutu vaan nimenomainen viesti – yhden kierroksen tutkimuksessa kierrosten välistä liikettä ei ole.

Suunnittelu

Suunnittelu kulkee samaa reittiä kuin muissakin variaatioissa: orientaatio, ilmiö, paneeli, kysymysarkkitehtuuri.

Kierros 0 kuuluu myös RTD:hen. Se on orientaation ja avaininformanttien vaihe, ja se on ainoa numeroitu askel ennen sitä yhtä kierrosta. Kierroksen 0 aineisto on orientaatioaineistoa – se ei ole paneelin vastausaineistoa eikä kulje analyysiin vastauksina.

Teesien määrä kannattaa pitää maltillisena. Koska kaikki on auki kerralla, panelisti näkee koko työmäärän ensimmäisellä silmäyksellä. Monikierroksisessa asetelmassa työ jakautuu kierroksille; täällä se ei jakaudu.

Perustelu kannattaa vaatia. RTD:n arvo syntyy siitä, että panelistit lukevat toistensa perusteluja ja reagoivat niihin samassa ikkunassa. Ilman perusteluja jäljelle jää kysely, jossa on kommenttikenttä.

Ajon aikana

Kun kierrosvertailua ei ole, seurataan kolmea asiaa:

1. **Osallistumisen kertymä.** Kuka on vastannut, kuka on aloittanut, kuka ei ole avannut linkkiä. Yhdessä ikkunassa tämä on ainoa etenemismittari.
2. **Dialogin tiheys.** Syntyykö keskustelua vai vastataanko vain. RTD:ssä keskustelu on se, mikä erottaa sen kyselystä, joten sen puuttuminen on löydös eikä hiljaisuus.
3. **Paneelin pulssi teeseittäin.** Missä näkemykset ovat lähellä toisiaan ja missä ne hajaantuvat. Tämä luetaan yhdestä mittauksesta, ei kahden erotuksesta.

Fasilitoijan rooli on kevyempi kuin monikierroksisessa Delfoissa: kierroksia ei avata eikä suljeta, teesejä ei kirjoiteta uudelleen kierrosten välissä. Jäljelle jää se, mikä RTD:ssä on tärkeintä – **keskustelun elossapito**. Jos dialogi hiipuu, siihen puututaan viestillä paneelille, ei uudella kierroksella.

Lopetus

Tutkimus päättyy, kun fasilitoija päättää sen. Ikkuna ei sulkeudu itsestään eikä kierros ”täyty”. Lopetus on siis aito päätös, ja se kannattaa kertoa paneelille etukäteen – muuten osallistuja ei tiedä, onko hänellä vielä aikaa palata.

Päättyneen tutkimuksen keskustelu jää luettavaksi.

Mitä RTD:ssä ei ole

Nämä kuuluvat monikierroksisiin variaatioihin, eikä niitä kannata etsiä RTD-tutkimuksesta:

- kierrosvertailu ja liikeanalyysi
- tauko kierrosten välillä
- ilmoitus uuden kierroksen avautumisesta
- kierrosnumero vaiherivillä
- **teesin eläköinti** – se kuuluu vain Barometer Delphiin, ja palvelin kieltää sen muualla

Jos huomaat tarvitsevasi jotakin näistä, variaatio on väärä. Se ei ole vika vaan valinta, ja sen voi tehdä toisin seuraavassa tutkimuksessa.